

KÄYTTÖSUUNNITELMA 2024

Yleisten palvelujen toimiala

Yleisten palvelujen lautakunta 29.2.2024

Sisällysluettelo

1. Yleiset palvelut	4
1.1. Toimintaympäristön kuvaus 2024	4
1.2. Lain aiheuttamat muutokset yleisissä palveluissa	4
1.3. Toiminnalliset haasteet	4
1.4. Toiminnan painopistealueet	5
1.5. Määrärahat ja tuloarviot	5
1.6. Mittarit	6
1.7. Henkilöstö	7
2. Peruspalvelut	8
2.1. Toimintaympäristön kuvaus 2024	8
2.2. Lain aiheuttamat muutokset peruspalveluissa	8
2.3. Toiminnan painopistealueet	8
2.4. Tavoitteet/toimenpiteet	9
2.5. Talouden tasapainon saavuttaminen	9
2.6. Henkilöstö	10
2.7. Muutokset peruspalveluiden palvelualueella suhteessa tilinpäätökseen 2023	11
2.8. Vaikutukset asiakkaisiin, henkilöstöön ja riskit peruspalveluissa	11
2.9. Sotokeskus	12
2.9.1. Toimintaympäristön kuvaus 2024	12
2.9.2. Lain aiheuttamat muutokset sotokeskuksessa	12
2.9.3. Toiminnan painopistealueet	12
2.9.4. Tavoitteet/toimenpiteet	12
2.9.5. Määrärahat ja tuloarviot	13
2.9.6. Henkilöstö	14
2.9.7. Suunnitellut sopeutustoimenpiteet	15
2.10. Työkäisten sosiaalipalvelut	16
2.10.1. Toimintaympäristön kuvaus 2024	16
2.10.2. Lain aiheuttamat muutokset työkäisten sosiaalipalveluissa	16
2.10.3. Toiminnalliset haasteet	17
2.10.4. Toiminnan painopistealueet	17
2.10.5. Tavoitteet/toimenpiteet	17
2.10.6. Toimintaympäristöön ja talousarvioon liittyvät riskit	18
2.10.7. Henkilöstö	19
2.10.8. Tehdyt sopeutukset	19
2.11. Osastopalvelut	20
2.11.1. Toimintaympäristön kuvaus 2024	20
2.11.2. Toiminnalliset haasteet	20
2.11.3. Toiminnan painopistealueet	20
2.11.4. Tavoitteet/toimenpiteet	21
2.11.5. Määrärahat ja tuloarviot	22
2.11.6. Henkilöstö	22
3. Erityispalvelut	23
3.1. Toimintaympäristön kuvaus	23
3.1.1. Erityistason vuodeosastopalvelut	23
3.1.2. Leikkaustoiminta	23
3.1.3. Ajanvarauspolikliininen toiminta	23

Käyttösuunitelma 2024

3.1.4. Päivystyksellinen ja ympärivuorokautinen toiminta	24
3.2. Lain aiheuttamat muutokset	24
3.3. Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet	25
3.3.1. Ydinyksiköt ja operatiivinen yksikkö	25
3.3.2. Lääkinnälliset palvelut	25
3.3.3. Mielenterveys ja hyvinvointipalvelut	26
3.3.4. Akuutti	26
3.4. Henkilöstö	27
3.5. Sopeutukset erityispalveluiden palvelualueella suhteessa tilinpäätökseen 2023	27
3.6. <i>Palveluyksiköiden käyttösuunnitelmat</i>	29
3.6.1. Ydinyksiköt	29
3.6.2. Operatiivinen keskus	30
3.6.3. Lääkinnälliset palvelut	31
3.6.4. Mielenterveyden palveluyksikkö	33
3.6.5. Akuutti	34

1. Yleiset palvelut

1.1. Toimintaympäristön kuvaus 2024

Yleisten palveluiden toimiala koostuu peruspalveluiden sekä erityispalveluiden palvelu-alueista. Erityispalveluja ovat Kuopion yliopistollisen sairaalan ja muualla Pohjois-Savon hyvinvointialueelle tuotettavat erikoissairaanhoidon palvelut.

Hyvinvointialueellamme on aito mahdollisuus toteuttaa yleisten palveluiden toimialalla toiminnallisuuteen, taloudellisuuteen ja vaikuttavuuteen perustuvaa asiakaslähtöistä integraatiota oman toimialamme palveluiden kesken, laajentaen sitä myös toisille toimialoille.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella esiintyvä korkea palvelutarve, viime vuosien aikana kehittynyt henkilöstöpula sekä hyvinvointialueen tiukasti määritelty rahoitus haastavat meitä muutoksessa. Muutoksessa onnistuminen edellyttää rohkeita, vaikuttavuuteen perustuvia ja ennakkoluulottomia uusia toimintamalleja hyödyntävää kehittämistyötä. Tiukkeneva talous edellyttää myös palvelutuotannon rakenteen ja palveluverkon uudelleen arviointia, mikä etenee suunnitellusti laaja-alaisena, osallistavana työnä kevään 2024 aikana Aluehallituksen esityksestä Aluevaltuuston päätöksentekoon kesäkuussa 2024.

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävä hyvinvointialue koordinoi lainsäädännön perusteella monia toimintoja yhteistyöalueella, näitä ovat muun muassa varautuminen, tutkimusyhteistyö ja jatkossa myös resurssien suunnittelu yhteistyöalueella.

1.2. Lain aiheuttamat muutokset yleisissä palveluissa

Yleisten palveluiden toimialalla ei ole tiedossa suuria lakimuutoksia ensi vuoden talousarviota ajatellen, mutta valtioneuvoston valtiolliset sopeutussuunnitelmat ja niitä tukevat lainsäädäntöuudistukset tulevat todennäköisesti vaikuttamaan toimialallemme.

Työikäisten sosiaalipalveluissa ympäröivällä laisäännöllä lastensuojelussa sekä TE-uu-situksessa on vaikutuksia, jota tarkemmin kohdassa 2.10.2.

1.3. Toiminnalliset haasteet

Toimintaamme haasta erittäin tiukka taloudellinen raamitus, henkilöstön saatavuus ja mikäli odotukset palvelurakennemuutoksesta eivät etene toimialaamme suosivalla tavalla.

Käyttösuunitelma 2024

1.4. Toiminnan painopistealueet

Vuonna 2024 toimialan merkittävimmät painopisteet ovat palvelurakennetta kehittämällä vahvistaa peruspalveluita, palvelujen painopisteen siirtoa kevyempiin palveluihin, mutta samalla taata laadukkaat erikoissairaanhoidon palvelut kokonaiskustannusvaikuttavasti. Erikoissairaanhoidon palveluiden on integroiduttava muiden sotepalveluiden kanssa kehittämällä ja ottamalla käyttöön huolella valmisteltuja hoitoketjuja ja –prosesseja. Näiden kehittämisessä on huomioitava myös digitaalisten palveluiden kehittäminen.

Toimialan kehittämiskohteita ovat yleisesti myös tiedolla johtaminen, palveluprosessit sekä asiakaslähtöisyyden ja -asiakaskokemuksen sekä osallisuuden lisääminen. Toimiala tekee tiivistä yhteistyötä muiden toimialojen ja hankkeiden kanssa.

1.5. Määrärahat ja tuloarviot

TA 2024 YLEISTEN PALVELUJEN TOIMIALA

	Yleiset palvelut yht	Yleisten palvelujen hallinto	Peruspalvelut	Erityispalvelut
Toimintatuotot	156 000 000	0	25 200 000	130 800 000
Myyntituotot	113 156 432	0	4 947 784	108 208 648
Maksutuotot	37 805 112	0	19 908 300	17 896 812
Tuet ja avustukset	4 551 188	0	0	4 551 188
Muut toimintatuotot	487 268	0	343 916	143 352
Toimintakulut	-602 399 162	-390 071	-186 949 321	-415 059 770
Henkilöstökulut	-346 467 562	-348 296	-107 118 083	-239 001 183
Palvelujen ostot	-144 105 084	-41 474	-58 338 761	-85 724 849
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-105 868 474		-17 699 899	-88 168 575
Avustukset	-3 100 000		-3 100 000	0
Muut toimintakulut	-2 858 042	-301	-692 578	-2 165 163
TOIMINTAKATE	-446 399 162	-390 071	-161 749 321	-284 259 770

Laskelma ei sisällä sisäisiä eriä

TA 2024 PERUSPALVELUT

	Peruspalvelut yhteensä	Peruspalveluiden hallinto	Sotekeskus	Työikäisten sosiaalipalvelut	Osastopalvelut
Toimintatuotot	25 200 000	0	15 798 800	3 500 000	5 901 200
Myyntituotot	4 947 784	0	2 729 984	2 200 000	17 800
Maksutuotot	19 908 300	0	12 924 900	1 300 000	5 683 400
Tuet ja avustukset	0	0	143 916	0	0
Muut toimintatuotot	343 916	0	0	0	200 000
Toimintakulut	-186 949 321	-217 751	-104 821 266	-38 066 786	-43 843 518
Henkilöstökulut	-107 118 083	-164 747	-67 797 708	-8 229 723	-30 925 905
Palvelujen ostot	-58 338 761	-39 226	-21 038 959	-26 637 063	-10 623 513
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 699 899	-2 500	-15 508 699	-50 000	-2 138 700
Avustukset	-3 100 000	0	0	-3 100 000	0
Muut toimintakulut	-692 578	-11 278	-475 900	-50 000	-155 400
TOIMINTAKATE	-161 749 321	-217 751	-89 022 466	-34 566 786	-37 942 318

Laskelma ei sisällä sisäisiä eriä

Käyttösuunitelma 2024

TA 2024 ERITYISPALVELUT

	Erityispalvelut yhteensä	Yliopistollisen sairaalan hallinto	Ydinyksiköt	Operatiivinen keskus	Lääkinnällisten palv.keskus	Mielenterveys ja hyvinvointi	Akuutti
Toimintatuotot	130 800 000	0	46 500 000	28 000 000	40 558 338	3 219 034	12 522 628
Myyntituotot	108 208 648	0	42 520 698	22 376 441	36 814 817	2 408 683	4 088 009
Maksutuotot	17 896 812	0	3 859 350	5 623 559	3 743 521	810 351	3 860 031
Tuet ja avustukset	4 551 188	0	0	0	0	0	4 551 188
Muut toimintatuotot	143 352	0	119 952	0	0	0	23 400
Toimintakulut	-415 059 770	-1 223 657	-124 193 911	-81 411 600	-113 812 996	-53 816 800	-40 600 806
Henkilöstökulut	-239 001 183	-1 068 213	-68 584 285	-54 389 194	-52 453 725	-34 678 929	-27 826 837
Palvelujen ostot	-85 724 849	-140 644	-21 682 684	-16 352 497	-18 860 473	-18 779 538	-9 909 013
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-88 168 575	-9 800	-32 864 742	-10 575 800	-41 810 476	-307 933	-2 599 824
Avustukset	0	0	0	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-2 165 163	-5 000	-1 062 200	-94 109	-688 322	-50 400	-265 132
TOIMINTAKATE	-284 259 770	-1 223 657	-77 693 911	-53 411 600	-73 254 658	-50 597 766	-28 078 178

Laskelma ei sisällä sisäisiä eriä

1.6. Mittarit

Peruspalvelut

Organisaatiotaso	Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
SOTE-keskus	<ul style="list-style-type: none"> Kiireettömän hoitoon pääsyn varmistaminen lain säättämässä rajoissa. Edistää terveyttä ja ehkäistä kansansairauksia. Vahvistaa peruspalveluiden palvelutarjontaa ja hoidonpohjastusta. 	<ul style="list-style-type: none"> Hoitoon pääsyn toteutumis aika (odotusaika) hoidon tarpeen arvioinnista (14 vrk) COC-indeksi (hoidon jatkuvuus) Etäpalveluiden käytön %-osuus kaikista käynneistä. Lähetteen määrä erityispalveluihin 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakassegmentaation käyttöönotto ja aktiivinen hyödyntäminen. Yhtenevän palvelutarpeen arvion kehittäminen ja käyttöönotto. Vastaanoton toimintamallien vertaaminen ja tarvittaessa yhdenmukaistaminen. Käytettävissä olevien resurssien hyödyntäminen alueellisesti. Hoitoketjujen ja Käypä hoito -suositusten yhteneväisen käytön lisääminen koko hyvinvointialueella. 	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.

Organisaatiotaso	Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
Työikäisten sosiaalipalvelut	<ul style="list-style-type: none"> Edistää asiakkaiden itsenäistä selviytymistä Vastata asiakkaiden akuutteihin ennakoimattomiin taloudellisiin tarpeisiin. Varmistaa henkilöstöresurssin riittävyys laadukkaan ja vaikuttavan suunnitelmallisen sosiaalityön tuottamiseksi. Tukea asiakkaiden elämäntilannetta siten, että palvelutarve kevenee. 	<ul style="list-style-type: none"> Harkinnanvaraista toimeentulotukea (ehkäisevä ja täydentävä) saaneet kotitaloudet (lkm) Asiakasmäärä/ suunnitelmallisen sosiaalityön sosiaalityöntekijä (60) 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaan tilanteen kokonaisvaltaisen selvitystyön kehittäminen. Moniviranomaistyön ja moniammatillisen työskentelyn sekä ennaltaehkäisevän työnteon kehittäminen. Palvelukuvausten ja hankintamuodon yhtenäistäminen. Henkilöstöresurssin kohdentaminen siten, että eri työntekijöiden ammattitaitoa voidaan hyödyntää parhaiten palveluprosessin eri kohdissa. Muistutuksiin ja kanteluihin vastataan 4 viikon kuluessa asian vireilletulosta ja niiden sisältöä seurataan. 	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Kannustamme ja tuemme asukkaitamme osallisuuteen ja omatoimisuuteen Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.

Käyttösuunnitelma 2024

Organisaatiotaso	Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
Osastopalvelut	<ul style="list-style-type: none"> Ratkaista akuutti terveysongelma ja/tai tasapainottaa pitkäaikaissairaus niin, että potilas pystyy odotettavissa olevan toimintakykynsä mukaisesti mahdollisimman omaan toimimiseen ja osallistuvaan arkeen. Kehittää perus- ja vaativan tason osastokuntoutusta Kehittää elämän loppuvaiheen arvokasta hoitoa 	<ul style="list-style-type: none"> Hoitajaksot ja -päivät (lkm) Hoidetut asiakkaat (lkm) Hoitajakson keskipituus (12 vrk) HILMOon raportoidut hoidonaikaiset haittatapahtumat 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteisen tilannekuvan ylläpitäminen palvelujärjestelmän yhteensovittamiseksi ja sujuvoittamiseksi erikois- ja peruspalveluiden sekä ikäihmisten palveluiden kanssa. Hoitotyön resurssien riittävyyden edistäminen työtehtäviä tarkentamalla ja muiden ammattiryhmien sekä kolmannen sektorin tuella. Potilastyössä olevien terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatillisen osaamisen vahvistaminen perehdytyksen sekä täydennys- ja jatkokoulutuksen avulla. Osastojaksojen vaikuttavuuden parantaminen ja seuranta. 	<ul style="list-style-type: none"> Kannustamme ja tuemme asukkaitamme osallisuuteen ja omaisuusuteen Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.

Erityispalvelut

Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
<ul style="list-style-type: none"> Tehostaa leikkaustoimintaa ja sen johtamista Käyttää lisälmen ja Varkauden sairaalatoiminta täysimääräisesti paikallisuudutuksessa tapahtuvassa kirurgiassa Poliklinikka toiminnan uudistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Toiminnallinen mittari: >6 kk hoidon takia jonottaneiden määrä erikoisaloittain Taloudellinen mittari: >6 kk jonottaneiden jononpurkuun käytetty rahoitus eriteltynä: <ul style="list-style-type: none"> ostopalvelu palveluseteli poikkeuksellinen ylityö tai Järviseudun terveyden kautta ostettu palvelu valinnanvapautta käyttäneet Lyhytjälkihoitoisen (ei vuodeosastohoitoa) kirurgian osuus kokonaisleikkaustoiminnasta erikoisaloittain. 	<ul style="list-style-type: none"> Oman leikkaustoiminnan lisääminen ja leikkausjonon purku: <ul style="list-style-type: none"> päiväaikaisen toiminnan lisääminen Leikkaustoiminnassa tavoitellaan prosessien uudistamista erikoisaloittain erityisesti nostamalla lyhytjälkihoitoisen kirurgian (ei vuodeosastohoitotarvetta leikkauksen jälkeen) osuutta joka nykyisellään on noin 40 % kaikesta kirurgiasta. Kiireettömään erityispalvelujen poliklinikkatoimintaa tehdään kokonaistarkastelu ja työjaon/hoidon porrastuksen uudelleen arviointi. Tavoitteena on vähentää erityispalvelujen poliklinikkatoimintaa. Yhteisen tilannekuvan ylläpitäminen palvelujärjestelmän yhteensovittamiseksi ja sujuvoittamiseksi erikois- ja perus- palveluiden sekä ikäihmisten palveluiden kanssa. Rakenneuudistus 	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.
<ul style="list-style-type: none"> Varmistaa että ikääntyneiden hoito tapahtuu oikeassa paikassa 	<ul style="list-style-type: none"> Erityispalvelujen ja peruspalvelujen vuodeosastoilla sosiaalihuoltolain mukaiseen asumis- ja kotihoitoon tai sen arviointiin odottavien potilaiden määrä 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteisen tilannekuvan ylläpitäminen palvelujärjestelmän yhteensovittamiseksi ja sujuvoittamiseksi erikois- ja perus- palveluiden kanssa. Rakenneuudistus 	
<ul style="list-style-type: none"> Vuodeosastotoiminnan tehostaminen ja integraation parantaminen Rakenneuudistuksen tavoitteena on terveydenhuollon vuodeosastoilla keskittyä lyhytjälkihoitoisiin hoitajaksoihin niin erikois- kuin peruspalveluiden vuodeosastoilla Rakenneuudistuksen tavoitteena on vähentää raskasta vuodeosastohoitoa niin jaksojen määrän kuin keston osalta 	<ul style="list-style-type: none"> Erityispalvelujen vuodeosastohoitajaksojen ja hoitopäivien määrän kehitys erikoisaloittain jaoteltuna päivystyksellisiin ja ei-päivystyksellisiin 	Yliä	

Huomiona yleisten palveluiden toimialan laadullisia mittareita käsitellään Asiakas- ja potilasturvallisuuden, laadun ja valvonnan raportissa, jonka valmistelusta vastaa asiakas ja potilasturvallisuus ja valvontatyöryhmä ja raportti käsitellään aluehallituksen alaisessa asiakaskokemusjaostossa. Raportti kootaan neljännesvuosittain.

1.7. Henkilöstö

v.2023 1-10 kk tilaston pohjalta / Ennuste 12 kk	Henkilöstön määrä 10/2023 km	Teoreettinen työpanos HTV v.2024	Palkkattomat poissaolot HTV v. 2024	HVT v.2024	hvt % teoreettisesta htv:sta	Poissaolopäivät kalenteripäivinä v.2024	Sairauspoissaolopäivät kalenteripäivinä v.2024	Poissaolot kalenteripv/hlö	Sairauspoissaolot kalenteripv/hlö
Yleisten palvelujen toimiala (sis. Keskitetty sijaishall)	5 894	6 165	859	5 306	86,1	537 292	97 243	91	16
Keskitetty hoitotyön sijaishallinta	938	911	71	825	90,5	59 809	14 543	64	16
Yleisten palvelujen toimiala ilman keskitettyä sij.hallintaa	4 956	5 254	630	4 639	88,3	394 723	65 836	80	13

Henkilöstön riittävyys ja saatavuus haastaa koko yleisten palveluiden toimialaa. Toimiala on aktiivinen henkilöstön saatavuuden vahvistamiseen, kansainväliseen rekrytointiin, työhyvinvointiin ja pitovoiman lisäämiseen liittyvissä kokonaisuuksissa. Toimialalla edistetään valmentavaa johtamista hyvinvointialuetasoisien strategian mukaisesti. Toimiala

Käyttösuunitelma 2024

osallistuu terveyden- ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden koulutukseen yhteistyössä Sakkyn, Savonian ja Itä-Suomen yliopiston kanssa. Oppilaitosten opetus on muuttunut yhä vahvemmin työssäoppimiseksi.

2. Peruspalvelut

2.1. Toimintaympäristön kuvaus 2024

Peruspalvelujen palveluyksiköitä ovat sotekeskukset (sisältäen suun terveydenhuollon palvelut), työikäisten sosiaalipalvelut ja osastopalvelut. Sotekeskusten palveluilla tuetaan ja edistetään eri-ikäisten ja eri väestöryhmien hyvinvointia, järjestämällä laadukkaat ja riittävät peruspalvelut, hoitamalla ammattitaidolla ja asiakaslähtöisesti niin fyysisiä kuin psyykkisiäkin sairauksia. Osastohoidolla turvataan hyvä perustason hoito integraatiossa ja luontaisessa yhteistyössä erikoissairaanhoidon kanssa. Työikäisten sosiaalipalveluiden tavoitteena on tukea työikäisiä asiakkaita elämänhallintaan, työhön, toimeentuloon ja opiskeluun liittyvissä asioissa sekä vähentää eriarvoisuutta. Työikäisten sosiaalipalvelut perustuvat useaan eri lainsäädäntöön.

2.2. Lain aiheuttamat muutokset peruspalveluissa

Viitataan kohtaa 1.2

2.3. Toiminnan painopistealueet

Peruspalvelujen merkittävimmät painopistealueet vuonna 2024 ovat peruspalveluiden vahvistaminen, henkilöstön riittävyden ja saatavuuden varmistaminen, taloudellisesti kestävä toiminnan varmistaminen palveluntarve huomioiden sekä palvelujen painopisteen siirtäminen kevyempiin palveluihin.

Kehittämiskohteita ovat lisäksi tiedolla johtaminen, palveluprosessien tarkastelu sekä asiakaslähtöisyyden ja -kokemuksen sekä osallisuuden lisääminen. Peruspalvelut toimivat tiiviissä yhteistyössä niin oman toimialan sisällä kuin muidenkin toimialojen ja hankkeiden kanssa.

Sotekeskuspalvelut

Toiminnan painopisteenä ovat asiakkaiden ohjaaminen oikea-aikaisesti oikealle ammatilliselle hoidontarpeen arvion perusteella ja tuottaa hoitotakuun rajoissa laadukkaat ja vaikuttavat avovastaanottopalvelut.

Osastopalvelut

Toiminnan painopisteenä ovat akuutin terveysongelman ratkaisu ja/tai pitkäaikaissairauden tasapainottuminen niin, että potilas pystyy odotettavissa olevan toimintakykynsä mukaisesti mahdollisimman omatoimiseen ja osallistuvaan arkeen. Näiden lisäksi osastopalvelut vastaavat perus- ja vaativan tason osastokuntoutuksesta sekä elämän loppuvaiheen hyvästä A- ja B- tason ympärivuorokautisesta palliatiivisesta hoidosta ja

Käyttösuunitelma 2024

saattohoidosta. Palveluketjun sujuvuus on kiinteässä yhteydessä ikääntyneiden kotiin annettaviin, tuettuihin asumispalveluihin ja erityispalveluihin, joten toiminnan painopistealueena on näiden toimintojen yhteensovittaminen ja integraatio.

Työikäisten sosiaalipalvelut

Toiminnan painopisteenä on ennaltaehkäisevien palvelujen ensisijaisuus. Painopistealueena on riittävän varhain ja oikea-aikaisesti tunnistettu avun tarve sekä oikein kohdenetetut, integroidut sosiaali- ja terveystyöpalvelut, jotka ehkäisevät ongelmien kasaantumista, vähentävät kustannuksia ja takaavat oikea-aikaisen tuen asiakkaille. Painopisteenä on kehittää palvelukäytäntöjä varhaisen ja kevyen tuen tarpeeseen ja erityisen tuen tarpeessa olevien henkilöiden moniammatillisten palvelukäytäntöjen luomiseen.

2.4. Tavoitteet/toimenpiteet

Sotokeskuspalvelut

Sotokeskuksen tavoitteena on tuottaa hoitotakuun rajoissa väestön tarvitsemat avovastaanotto- ja palvelut tasapuolisesti asuinpaikasta riippumatta.

Osastopalvelut

Osastopalveluiden tavoitteena ovat laadukkaat, asiakaslähtöiset, potilasta ja hänen läheisiään osallistavat asiantuntevat ja luotettavat terveydenhuollon palvelut. Palvelut järjestetään omana toimintana yhteistyössä HVAn muiden toimijoiden kanssa. Ostopalvelua käytetään maksusitoumuksina vain muiden HVAn osastoille akuutti- tai erityistilanteissa joutuneiden potilaiden hoitoon.

Työikäisten sosiaalipalvelut

Työikäisten sosiaalipalveluissa turvataan yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet. Lisäksi tehtävänä on turvata asiakaslähtöinen yhteistyö eri toimijoiden kesken. Työikäisten sosiaalityö ja sosiaaliohjaus ovat muutosta tukevaa asiantuntijatyötä, jossa rakennetaan yhdessä asiakkaan kanssa asiakkaiden tarpeita vastaava tuen ja palveluiden kokonaisuus ja seurataan sen toteutumista ja vaikuttavuutta. Työikäisten sosiaalipalveluita järjestetään omana toimintana, ostopalveluna sekä palvelusetelillä.

2.5. Talouden tasapainon saavuttaminen

Peruspalveluiden talousarvio on tilinpäätös ennusteeseen 2023 verrattuna toimintatuottojen osalta 3,1 M€ suurempi (14 %) ja toimintakulujen osalta noin 9,7 M€ suurempi (5 %). Toimintatuottojen osalta maksutuotto toteuma (asiakasmaksut) on kokonaisuutena toteutunut lähes arvioidulla tavalla, vaikka henkilöstöresurssien osalta oli vajetta ja asiakaslaskutuksessa ilmeni viiveitä vuoden aikana. Sotokeskuksen asiakaslaskutuksen

Käyttösuunitelma 2024

periaatteet on yhtenäistettävä ja toimintaohjeistus yksiköihin tarkistettava vuoden 2024 aikana. Henkilöstökulujen TPE 2023 jää henkilöstövajeen vuoksi muutetusta talousarviosta, samoin palvelujen ostot. Henkilöstökulujen osuutta TA 2024 kasvattaa henkilöhallinnosta siirtyvät sijaishallinnan kustannukset, jotka siirtyvät samalla ulkoisiin menoihin. Valtakunnalliset palkkaratkaisut on huomioitu henkilöstökuluissa (2 %) talousarviota laadittaessa, joka ei kuitenkaan ole riittävä kattamaan kustannuksia.

Talouden tasapainon saavuttaminen vuonna 2024 edellyttää ohjelmien mukaisten tavoitteiden muutoksia toiminnassa ja henkilöstön resursoinnissa sekä onnistumista niissä.

Peruspalveluissa talousarvion sitovuus ovat ulkoiset toimintatuotot ja -kulut. Määrärahoja ja tuloarvioita seurataan kaikilla peruspalvelujen tasoilla eli palvelualueelta palveluyksiköihin, toimintayksiköihin ja yksiköihin asti. Muutoksena edelliseen vuoteen ja palveluyksikkötasoon, seurataan toimintayksikkö- ja yksikkökohtaista tasoa.

2.6. Henkilöstö

TA 2024 PERUSPALVELUT	Peruspalvelut yhteensä	
	Tp ennuste TA2023	Talousarvio 2024
Henkilöstö		
Henkilöstön määrä	1 843	
vakinainen henkilöstö	1 374	
Teoreettinen työpanos HTV	1 897	
Palkattomat poissaolot HTV	231	
Sairauspoissaolopäivät	35 104	

Henkilöstön osalta ei ole aluetasoisia tavoitteita.

Haasteena vuonna 2024 on edellisen toimintavuoden tapaan henkilöstön riittäminen ja saatavuus.

Käyttösuunitelma 2024

2.7. Muutokset peruspalveluiden palvelualueella suhteessa tilinpäätökseen 2023

	Peruspalvelut yhteensä				
	Alkuperäinen TA 2023	Muutettu TA2023	Tp ennuste 2023	Talousarvio 2024	*) vertaistettu TA 2024
A 2024 PERUSPALVELUT					
Toimintatuotot	27 850 000	20 161 000	22 067 309	25 200 000	25 200 000
Myyntituotot	7 738 400	1 450 000	1 813 744	4 947 784	4 947 784
Maksutuotot	19 163 700	18 200 000	19 667 765	19 908 300	19 908 300
Tuet ja avustukset	180 000	503 000	527 997	143 916	143 916
Muut toimintatuotot	767 900	8 000	57 803	200 000	200 000
Toimintakulut	-190 268 001	-185 924 400	-177 214 075	-186 949 321	-178 199 321
Henkilöstökulut	-99 567 447	-96 032 000	-89 820 228	-107 118 083	-95 325 880
Palvelujen ostot	-67 290 128	-65 039 300	-64 180 487	-58 338 761	-61 380 964
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-18 798 926	-21 499 100	-20 386 015	-17 699 899	-17 699 899
Avustukset	-4 169 000	-2 700 000	-2 279 887	-3 100 000	-3 100 000
Muut toimintakulut	-442 500	-654 000	-547 458	-692 578	-692 578
TOIMINTAKATE	-162 418 001	-165 763 400	-155 146 766	-161 749 321	-152 999 321

Laskelma ei sisällä sisäisiä eriä

*) vähennetty keskitetyt sijaiset yli 13 pv 7,510 M€, ICT 1,240 M€ ja siirretty 4,282 M€ lääkärin ostoista henkilöstökuluihin

Talousarvioon 2024 siirtyi keskitetyistä henkilöstöpalveluista peruspalveluihin yli 13 vrk:n sijaiset henkilöstöresursseineen ja –kuluineen. Tietohallintoon siirtyi ICT kustannusten osalta järjestelmäkustannukset, ja tietohallinnosta vastaavasti peruspalveluihin tietokoneet, puhelimet ja niihin liittyvät kustannukset.

2.8. Vaikutukset asiakkaisiin, henkilöstöön ja riskit peruspalveluissa

Peruspalveluiden vahvistaminen, henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden ja taloudellisesti kestävä toiminnan varmistaminen aiheuttavat yhdessä palveluntarpeen kanssa riskin. Henkilöstön rekrytointihaasteet ovat todellisia nykyhetkessä, jonka vuoksi pito- ja vetovoimaan on kiinnitettävä huomiota. Toiminnan muutoksilla voi olla myös vaikutuksia edellä mainittuun asiaan. Ostopalveluiden käyttö lisää taloudellisen riskin mahdollisuutta ja voi muuttaa palveluiden tarjontaa.

Asiakaskokemuksen ja -palautteiden hyödyntäminen ei ole riittävää, jolla voi olla vaikutusta palveluiden käyttöön. Valinnanvapauden hyödyntämättä jättäminen voi aiheuttaa epätasa-arvoa asiakkaille. Palveluiden siirtyessä osittain kauemmaksi voi asiakkaan näkökulmasta aiheuttaa taloudellisia haasteita. Palveluprosessien yhtenäistäminen on osittain keskeneräistä, joka voi vaikuttaa asiakkaan saamaan palveluun. Palveluprosessien yhtenäistämällä on vaikutusta myös talouden toteutumiseen esimerkiksi yhtenäisillä maksutapahtuma prosesseilla.

2.9. Sotekeskus

2.9.1. Toimintaympäristön kuvaus 2024

Sotekeskus tuottaa alueen väestölle hoitotakuun rajoissa lääkäri-hoitajavastaanoton kiireettömät ja kiireelliset palvelut, avokuntoutus- ja apuvälinepalvelut, perustason mielenterveys- ja päihdetyön sekä suun terveydenhuollon palvelut. Lisäksi sotekeskus tuottaa keskitetyn hoitotarvikejakelun (jaettavat hoitotarvikkeet) koko hyvinvointialueella.

2.9.2. Lain aiheuttamat muutokset peruspalveluissa

Hoitotakuun lainsäädäntö muuttui 1.9.2023. Tämä tarkoittaa, että hoitoon tulee päästä 14 vuorokauden kuluessa hoidon tarpeen arvioinnista lääkäri-hoitajavastaanoton, avokuntoutuksen sekä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta. Hoitotakuun kiristyminen koskee tilanteita, joissa yhteydenoton syynä on sairastuminen, vamma, pitkäaikaissairauden vaikeutuminen, uusien oireiden esille tulo ja toimintakyvyn aleneminen. Hoitotakuu koskee sekä fyysisiä että psyykkisiä terveysongelmia. Muissa tilanteissa hoitoon on päästävää kohtuullisessa ajassa, kuitenkin vähintään kolmessa (3) kuukaudessa hoidontarpeen arviosta tai hoito- ja kuntoutussuunnitelman mukaisesti. Hoitotakuun kiristyminen tarkoittaa esimerkiksi todistuksen saamista määräajassa, jotka kuuluvat nyt kolmen (3) kuukauden hoitotakuuseen aiemmasta poiketen. Suun terveydenhuollossa hoitotakuu kiristyi neljään (4) kuukauteen.

2.9.3. Toiminnan painopistealueet

Painopisteenä on asiakkaiden ohjaaminen oikea-aikaisesti oikealle ammattilaiselle hoidontarpeen arvion perusteella ja tuottaa hoitotakuun rajoissa laadukkaat ja vaikuttavat avovastaanottopalvelut.

2.9.4. Tavoitteet/toimenpiteet

Sotekeskuksen tavoitteena on tuottaa hoitotakuun rajoissa väestön tarvitsemat avovastaanottopalvelut tasapuolisesti asuinpaikasta riippumatta. Turvata vaikuttavien palveluiden saatavuus ja saavutettavuus sekä hoidon jatkuvuus. Vahvistaa peruspalveluiden palvelutarjontaa ja hoidonporrastusta. Vastaanoton toimintamallien vertaaminen ja tarvittaessa yhtenäistäminen. Hoitoketjujen ja Käypä hoito -suositusten yhteneväisen käytön lisääminen koko alueella.

Käyttösuunitelma 2024

Talousarvioraamin toteutuminen arvioidulla tavalla ja siinä pysyminen edellyttävät toiminnallisia muutoksia palvelurakenteessa, edellyttäen palvelujärjestelmän ja palveluverkon uudistuksessa, R1 (Vastaanotto toiminnan, alueellisen erikoissairaanhoidon sekä aikuissosiaalityön uudistus) ja R2 (Osastohoidon, asumisen ja kotiin vietävien palveluiden uudistus) esitettyjen sopeuttamistoimenpiteiden päättämistä ja täytäntöönpanoa. Talousarvioon vaikuttavia muutoksia ja toimenpiteitä ovat esimerkiksi iltavastaanottojen keskittäminen. Esitetyllä toimenpiteellä saadaan henkilöstöresursseja kohdennettua päiväaikaiseen toimintaan ja turvaamaan niiltä osaltaan hoitotakuussa pysymistä 14 vuorokaudessa.

Hoitotakuuseen kuuluvien käyntien lisäksi on edelleen turvattava myös pitkäaikais-sairauksien laadukas hoito. Hoitotakuun turvaamista vaikeuttaa yleisen lääkärivajeen lisäksi se, että sotekeskuksen lääkäriresursseista käytetään osa muiden toimialojen sektorityöhön. Perhepalveluihin lääkäriresurssia on kohdennettu vuoden 2023 aikana reilu 30 henkilötyövuotta. Tavoitteena on perhepalveluiden kanssa tehtävässä yhteistyössä kohdentaa resurssia tarpeen mukaan, huomioiden asetuksen mukaiset vaatimukset (esimerkiksi 20 htv). Ikäkeskukseen lääkäriresurssia on kohdennettu vuositasolla 7 htv ja perusterveydenhuollon osastopalveluihin 15 htv. Edellä mainitut lääkäriresurssit (yhteensä 52 htv) ovat poissa sotekeskuksen lääkärien vastaanotto-toiminnasta. Lääkäreiden palkkakustannukset katetaan pääosin sotekeskuksien puolelta, perhepalveluiden osalta palkkakustannus on noin 3 M€/vuosi. Osastopalveluiden puolelle kokoaikaista työtä tekevien lääkäreiden palkat ovat osastopalveluiden talousarviossa. Sotekeskuksen lääkäriresurssi pitää jatkossa pystyä hyödyntämään täysimääräisesti vastaanottotyöhön hoitotakuun tiukentuminen ja henkilöstöresurssin niukkuus huomioiden.

Digitaalisten palveluiden kehittämistä ja käytön laajentamista edistetään yhteistyössä strategia- ja kehittämissyksikön kanssa. Digitaalisilla palveluilla korvataan osa lähivastanoista sekä turvata palvelun saatavuutta ja saavutettavuutta alueilla, joilla lähipalvelua ei ole jatkuvasti tuotettavissa, Yhtenäisen puhelinjärjestelmän käyttöönotto (takaisinsoittojärjestelmä) ja hoidon tarpeen arvioinnin yhdenmukaistaminen. Kiireelliset hoidontarpeen arvioinnit keskitetään ja yhdistetään digiklinikkaan.

2.9.5. Määrärahat ja tuloarviot

Talousarvion 2024 laadinnassa on huomioitu tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman tavoitteet sekä palvelustrategia, kun talouden kannalta välttämättömiä sopeutuskeinoja on lähdetty viemään eteenpäin. Talousarvio vuodelle 2024 laadittiin vuoden 2023 talousarvion toteuma ennusteiden pohjalta. Vuoden 2023 talousarvio oli laadittu palveluyksikkötasolle ja vuoden 2024 laadittiin toimintayksikkö/kustannuspaikkatasolle. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman tavoitteet on huomioitu

Käyttösuunitelma 2024

laadintavaiheessa. Sotokeskuksen kokonaisuuden osalta on huomioitava seuraavat haasteet, jotka heijastuvat myös talousarvion kokonaisraamiin.

Toimintatuottotavoite (15,8 M€) on kokonaisuutena asetettu tilinpäätösennusteen perusteella hankalaksi saavutettavaksi. Toimintatuotot koostuvat pääasiassa maksutuotoista eli asiakasmaksuista, joita TPE 2023 mukaan 10,8 M€. Kokonaisuutena toimintatuotto TPE 2023 on 12,4 M€. Osastopalveluiden ja suun terveydenhuollon asiakasmaksutuotot toteutuivat lähes ennakoidulla tavalla vuoden 2023 aikana, mutta sotokeskuksen asiakasmaksutuotot jäivät alle arvioidun. Sotokeskuksen toimintakuluista suurin menoerä on henkilöstökulut. Talousarvioon on varattu palkkamäärärahat vakinaisen henkilöstön osalta täysimääräisenä. Määräaikaisen henkilöstön määrärahaa on pystytty varaamaan vähemmän, jolla on vaikutusta esimerkiksi pidempien vuosilomien sijaistuksiin sekä laajan palvelun terveysasemien kesäaikaisen toiminnan järjestämiseen. Ostopalveluihin/henkilöstövuokraukseen ei ole varattu erillistä määrärahaa. Henkilöstövuokrausta pyritään vähentämään, mutta tarvittaessa siihen voidaan käyttää vakinaisen henkilöstön palkkakuluista säästynyttä määrärahaa.

Sotokeskuksen puolella investointeja on osin siirretty seuraaville toimintavuosille. Hoitotarvikkeiden osalta määrärahaa on vähennetty noin 1,5 M€. Tämä aiheuttaa jaettavien hoitotarvikkeiden kriteerien ja tuotevalikoiman uudelleen arviointia, mahdollisia kilpailutuksia sekä henkilöstölle uusien toimintamallien toimeenpanoa. Jaettavien hoitotarvikkeiden osalta kustannukset ovat sotokeskuksessa, mutta palvelua käyttävät myös muut toimialat eikä kustannuksiin voida riittävästi vaikuttaa. Materiaalikustannusten yleiseen hintojen nousuun ei ole voitu varautua ja materiaalikustannuksia on leikattu.

2.9.6. Henkilöstö

Henkilöstövajetta on sekä lääkäri- että hoitohenkilöstössä. Rekrytointivaikeudet painottuvat enimmäkseen pohjoiselle ja läntiselle alueelle, mutta koko HVA tasolla tarvitaan toimia veto- ja pitovoiman parantamiseksi. Toimintojen turvaamiseksi joudutaan miettimään uusia toimintamalleja, mm. etänä tuotettavien palveluiden laajentamista sekä palveluiden tuottamista keskitetysti alueen sisällä.

Sotokeskuksen virkalääkärimäärän arvio on koko hyvinvointialueella 191, joista täyttämättömiä virkoja on vuoden 2024 alussa 37. Tämän lisäksi erilaiset poissaolot (esimerkiksi virkavapaat, osa-aikaisuudet) huomioiden täyttämättömiä vakansseja on edellä mainittujen lisäksi 15–20. Ostopalveluiden/henkilöstövuokrauksen vähentämisen myötä, lääkärihenkilöstöstä puuttuu noin 55–60 htv. Käytettävissä oleva työpanos on 0,7/ lääkäri (lomat, poissaolot), joten käytettävissä on 94–97 lääkärin työpanos, josta sektoreihin menevä työpanos pois lukien jää vastaanotto toimintaan noin

Käyttösuunitelma 2024

50–60 lääkäriä. Yleisesti väestö/lääkäri Suomessa ovat vaihdellut 1500–2000 välillä, joten käytettävissä olevalla lääkärimäärällä ei hoitotakuuta varmuudella pystytä turvaamaan.

Radiologian säästösuunnitelmiin liittyen marraskuussa 2023 on siirrytty osassa sote-keskuksia osa-aikaiseen röntgentoimintaan. Tämä tarkoittaa, että päivystyksellistä kuvantamista ja jatkotoimenpiteitä vaativat potilaat ohjataan toisiin toimipisteisiin kuvantamista varten. Kuljetukseen liittyvät kustannukset kohdentuvat sotekeskukselle eikä tätä ole voitu huomioida talousarviossa.

2.9.7. Suunnitellut sopeutustoimenpiteet

Ilta vastaanottojen keskittämisestä (Lapinlahti, Pielavesi, Siilinjärvi, Juankoski, Lepävirta ja Suonenjoki) saatava säästötavoite on noin 460 000 €/vuosi ja viikonloppuvastaanottojen aukiolojen yhtenäistämisen (klo 9–15, Pielavesi ja Suonenjoki) säästötavoite on noin 200 000 €/vuosi. Näitä mainittuja sopeutussuunnitelmia ei vielä ole päästy edistämään (helmikuu 2024), joten vuodelle 2024 säästöt eivät tule välttämättä toteutumaan ennakoitun suuruisina.

Palvelumuutoksella on tavoitteena saada noin 300–400 000 € säästö/vuosi, mikä pääosin koostuu ostopalveluna/ henkilöstövuokrauksena hankittavien lääkäreiden oston käytön vähenemisestä. Ostojen väheneminen on jo realisoitunut/realisoitumassa.

Sopeutuksien vaikutukset toimintaan

Henkilöstövuokrauksella hankittavaa resurssia (lääkärit ja hoitohenkilöstö) on priorisoitava ja tarkasteltava koko peruspalveluiden alueella.

Määräaikaiseen henkilöstöön on kohdennettu tarvetta vähemmän määrärahaa, joten palvelutuotannossa on arvioitava, minkä toimipisteiden toiminta priorisoidaan ja turvataan huomioiden koko peruspalveluiden alue. Sijaisten määrä on myös jäämässä aiempaa pienemmäksi, mikä tarkoittaa, että esim. loma-aikoina joudutaan supistamaan yksiköiden toimintaa ja turvaamaan kriittisiä toimintoja. Tämä voi tarkoittaa kesäajalle esimerkiksi aiempaa pidempiä sulkuaikoja. Pienemmällä terveysasemilla turvataan pääsääntöisesti hoitajatyö, mutta lääkäriyöpanosta ei voida tuottaa kaikkiin toimipisteisiin myöskään kesälomakauden ulkopuolella.

Suun terveydenhuollossa joudutaan toimintoja myös osin keskittämään suurempiin toimipisteisiin, koska kaikkiin pienempiin (1–2 hammaslääkäriä) terveysasemiin ei ole saatu palkattua henkilöstöä virkasuhteisiin. Säästyviä palkkamäärärahoja on käytettävä ns. pakollisiin ostopalveluihin, kuten hoitotakuujonon purkuun, erikoishammaslääkäreiden palveluihin (esimerkiksi oikomishoito) ja suun terveydenhuollon virka-

Käyttösuunitelma 2024

ajan ulkopuoliseen päivystykseen. Täyttämättömistä viroista jäävät palkkarahat eivät kuitenkaan riitä kattamaan edellä mainittuja ostoja täysimääräisesti. Edellä mainituista virka-ajan ulkopuolinen päivystys on turvattava, joten riittävien määrärahojen puuttuessa on mietittävä esimerkiksi oikomishoitojen osalta keskittämistä.

Suun terveydenhuollossa palveluseteleihin on budjetoitu n. 150 000 € vähemmän kuin vuoden 2023 toteuma näyttää.

Asiakkaille maksuttomien hoitotarvikkeiden 1,5 M€ karsinnan vuoksi on tiukennettava hoitotarvikkejakelun kriteereitä, tarkasteltava palveluvalikoimaa ja laadittava henkilöstölle yhteiset toimintaohjeet.

2.10. Työikäisten sosiaalipalvelut

2.10.1. Toimintaympäristön kuvaus 2024

Sosiaalihuoltolaki määrittelee ydintehtävät sosiaalityölle ja sosiaaliohjaukselle, jota tehdään työikäisen väestön kanssa. Työikäisten sosiaalipalveluissa on tunnistettu tarve varmistaa ja ylläpitää hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta, vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta uusien palvelumuotojen avulla (mm. etäpalvelut).

Työikäisten sosiaalipalvelut tuottavat seuraavat palvelut: palveluohjausyksikkö, suunnitelmallinen sosiaalityö, erityisasumispalvelut, taloudellinen tukeminen, kuntouttavat sosiaalipalvelut (kuntouttava työtoiminta ja sosiaalinen kuntoutus), työkyky- ja eläkeselvitys, päiväkeskuspalvelu sekä kotouttava sosiaalityö.

Työikäisten sosiaalipalveluita järjestetään omana toimintana, ostopalveluna sekä palvelusetelillä.

2.10.2. Lain aiheuttamat muutokset toimialueella

Eduskunta hyväksyi TE-palvelujen siirtoa koskevat lait 1.3.2023. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (TE-palvelut) siirretään kunnille 1.1.2025 alkaen. Työikäisten sosiaalipalvelut osallistuvat suunnittelutyöhön palveluprosessien yhdyspintojen osalta Pohjois-Savon työllisyysalueiden valmistelutyöryhmissä.

Lastensuojelulain (417/2007 §75) mukaiseen jälkihuollon ikärajaan on tullut muutoksia. Jälkihuollon järjestämiseen velvoittavaa ikärajaa on laskettu 25 vuodesta 23 vuoteen (siirtymäsäännös 30.6.2024 saakka). Lainsäädännön muutos lisää asiakasmäärää työikäisten sosiaalipalveluissa.

Käyttösuunitelma 2024

Hallitusohjelmassa on linjattu lukuisia sosiaaliturvaetuuksien leikkaustoimia, joista iso osa toteutetaan vuonna 2024. Keskeisimpiä leikkauskohteita ovat työttömyysturva, asumistuki, kuntoutusetuudet ja toimeentulotuki. Lisäksi sosiaaliturvaetuuksien indeksijäädytyksillä on suuri taloudellinen vaikutus sosiaaliturvan saajille. Leikkaukset ovat monelta osin poikkeuksellisen suuria sekä volyymiltaan että kattavuudeltaan ja niillä odotetaan olevan huomattavia vaikutuksia heikoimmassa asemassa olevien asiakkaiden tilanteeseen, niin taloudellisesti kuin sosiaalisestikin. Muutosten myötä ennakoitaan tuen tarpeiden ja asiakkuuksien kasvua sosiaalipalveluissa ja erityisesti toimeentulotuen hakijamäärissä.

Sosiaalihuoltolain 24 b §:n (29.12.2022/1280) mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä päihteitä ongelmallisesti käyttäville henkilöille päiväkeskuspalvelua, jossa perustarpeisiin vastaamisen lisäksi tarjotaan sosiaaliohjausta. Lainsäädäntö on tullut voimaan 1.7.2023 ja toiminta on alkanut hyvinvointialueella lokakuussa 2023.

2.10.3. Toiminnalliset haasteet

Henkilöstön rekrytointivaikeudet.

Kyvykyys vastata hallitusohjelman ja muuttuvan lainsäädännön velvoitteisiin olemassa olevalla henkilöstöresurssilla.

2.10.4. Toiminnan painopistealueet

Toiminnan painopisteenä on ennaltaehkäisevien palvelujen ensisijaisuus. Painopistealueena on riittävän varhain ja oikea-aikaisesti tunnistettu avun tarve sekä oikein kohdennetut, integroidut sosiaali- ja terveyspalvelut, jotka ehkäisevät ongelmien kasaantumista, vähentävät kustannuksia ja takaavat oikea-aikaisen tuen asiakkaille. Painopisteenä on kehittää palvelukäytäntöjä varhaisen ja kevyen tuen tarpeeseen ja erityisen tuen tarpeessa olevien henkilöiden moniammatillisten palvelukäytäntöjen luomiseen.

2.10.5. Tavoitteet/toimenpiteet

Työikäisten sosiaalipalveluissa turvataan yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet. Lisäksi tehtävänä on turvata asiakaslähtöinen yhteistyö eri toimijoiden kesken. Työikäisten sosiaalityö ja sosiaaliohjaus ovat muutosta tukevaa asiantuntijatyötä, jossa rakennetaan yhdessä asiakkaan kanssa asiakkaiden tarpeita vastaava tuen ja palveluiden kokonaisuus ja seurataan sen toteutumista ja vaikuttavuutta.

Käyttösuunitelma 2024

Työikäisten sosiaalipalveluiden tavoitteena on tukea työikäisiä asiakkaita elämänhallintaan, työhön, toimeentuloon ja opiskeluun liittyvissä asioissa sekä vähentää eriarvoisuutta. Työikäisten sosiaalipalvelut perustuvat useaan eri lainsäädäntöön.

2.10.6. Toimintaympäristöön ja talousarvioon liittyvät riskit

Hallitusohjelma sisältää useita eri toimenpiteitä mm. perustoimeentulotuen ja asumistuen heikennyksiin liittyen. Toimenpiteillä on merkitystä kaikista heikoimmassa asemassa olevien asiakkaiden taloudelliseen tilanteeseen. Odotetavissa on, että täydentävän ja ehkäisevän toimentulotuen hakijoiden määrä tulee kasvamaan. Kelan ensisijaiset etuudet eivät riitä kattamaan kuntalaisten välttämättömän ja viimesijaisen toimeentulon tarvetta. Tilinpäätös ennusteeseen 2023 verrattuna kustannuspaineet on mahdollista kattaa osittain talousarvioon varatuilla määrärahoilla.

Toimeentulotuen määrärahat ovat työikäisten sosiaalipalveluissa, mutta palvelua myönnetään kaikilta toimialoilta ja sosiaalirahoitustiestä (rahat ja prosessit erillään).

Erytisasumispalvelujen kokonaisuuden hallinta on ollut haastavaa järjestämistavan, sopimushallinnan, palvelun laadun sekä kustannusten seurannan osalta. Erytisasumispalvelut kilpailutetaan em. syistä. Kustannustaso ostopalveluissa tulee nousemaan kilpailutuksen myötä. Talousarvioraamiin pääsemiseksi erityisasumispalveluihin on kohdennettu sisäisesti vähennystä, joka voi aiheuttaa talousarvion osalta sen, ettei hinnankorotuspainetta ole osattu huomioida riittävästi kilpailutuksen osalta.

Päiväkeskus päihdehuollon erityisenä palveluna on uusi sosiaalihuoltolain mukainen palvelu. Toimintaa on tullut järjestää 1.7.2023 lukien. Kyseessä on uusi palvelukokonaisuus, joka on kilpailutettu alkusyksystä 2023. Toimintaympäristöä, toiminnan käytöstä ja palvelun toimivuutta tulee seurata tarkasti, koska aiempia käyttökokemuksia palvelukokonaisuudesta ei ole.

Haasteelliseksi on osoittautunut työttömiin työnhakijoihin liittyvä aktivointisuunnitelmatyö ja monialainen yhteispalvelu. Sosiaalipalveluilla on lakisääteinen velvoite osallistua ko. palvelukokonaisuuksiin. Suuri osa kyseistä työtä tehneestä henkilöstöressista on jäänyt peruskuntiin hyvinvointialueen siirron myötä, eikä korvaavaa henkilöstöressia tähän toimintaan ole pystytty osoittamaan hyvinvointialueen toiminoista. Talousarvioesitys 2024 ei sisällä henkilöstöressillisäyksiä.

Palvelukuvausten ja hankintamuotojen yhtenäistämiseen liittyvää työtä jatketaan.

2.10.7. Henkilöstö

Työntekijöiden vaihtuvuus ja rekryointivaikeudet johtavat siihen, että samaa henkilöstöresurssia käytetään eri palvelupisteissä, jolloin henkilöstön liikkuminen lisääntyy. Sähköisten palvelukanavien käyttöä kehitetään asiakkaiden palveluntarpeisiin vastaamiseksi. Työhyvinvointia lisätään valmentavalla johtamisella sekä lähiesihenkilöiden ja palveluyksikön sisäisen tiimityön antaman tuen vahvistamisella. Talousarvioesitys 2024 ei sisällä henkilöstöresurssi lisäyksiä.

Henkilöstöresurssin riittävyys tulee varmistaa laadukkaan ja vaikuttavan suunnitelmallisen sosiaalityön tuottamiseksi. Henkilöstöresurssi kohdennetaan siten, että eri työntekijöiden ammattitaitoa voidaan hyödyntää parhaiten palveluprosessin eri kohdissa.

2.10.8. Tehdyt sopeutukset

Henkilöstökulujen vähennys Kasarmin asumisyksikössä ja hyvinvointialueen oman tuotannon työpajalla (yhteensä -4 htv), toteutuu vuoden 2024 aikana

Sopeutuksien vaikutukset toimintaan

Erityisasumispalveluissa on ostopalvelupainotteinen palvelurakenne, hintakehitykseen pyritään vaikuttamaan kilpailutuksen myötä pitkäkestoisesti taloussuunnitelmakaudella. Palvelutarpeen arvioinnin merkitys korostuu kaikissa palveluissa, jotta asiakkaat ovat oikeassa palvelussa oikea-aikaisesti.

Työllistymistä edistäviin palveluihin ja asiakkaiden taloudellista tilannetta edistäviin toimiin tulee kiinnittää erityistä huomiota Kelan ensisijaisten etuuksien heiketessä hallitusohjelman kirjausten mukaisesti.

Kasarmin yksikön (oman tuotannon asumispalveluyksikkö) toimintaprofiili muutetaan yhteisölliseksi ja tuetuksi asumiseksi asiakkaiden palveluntarpeen ja tilojen toiminnallisuuden mukaisesti. Kaavin työpajan tuottamat palvelut korvataan muilla käytävissä olevilla palvelun tuottamistavoilla mm. tilahaasteiden ja vähäisen asiakasmäärän vuoksi.

Joroisten työpajan toiminnot yhdistetään Varkauden työpajan yhteyteen mm. tilahaasteiden ja vähäisen asiakasmäärän vuoksi.

Henkilötyövuosien vähennys kompensoidaan toimintoja tehostamalla ja vaihtoehtoisilla palvelumuodoilla.

2.11. Osastopalvelut

2.11.1. Toimintaympäristön kuvaus 2024

Osastopalvelut sijaitsevat hoitoketjujen keskellä ja vastaavat päivystyksestä, avovastaanotolta ja erityispalveluista syntyvään jatkohoidon kysyntään. Hoitoon pääsulle ei ole erikseen asetettuja määräaikoja, mutta hoitoketjujen toimivuuden kannalta osastolle jatkohoitoon tulevien tulee päästä kohtuullisessa ajassa, kuten myös osastolta avohoitoon / tuettuihin palveluihin.

Osastopalveluiden tavoitteena ovat laadukkaat, asiakaslähtöiset, potilasta ja hänen läheisiään osallistavat asiantuntevat ja luotettavat terveydenhuollon palvelut.

2.11.2. Toiminnalliset haasteet

Suurin toiminnallinen haaste liittyy henkilöstön saatavuuteen kaikkien ammattiryhmien osalta. Osastopalveluissa on vältetty vuokratyön käyttöä HVA:n linjausten mukaisesti.

Kriittisiin vajeisiin on kyllä haettu myös vuokratyöntekijöitä, mutta huonolla tuloksella. Veto- ja pitovoimaan vaikuttaviksi tekijöiksi on tunnistettu työkuorma sekä keskenäinen palkkojen harmonisointi.

Sidosryhmien kokonaishoitoketju ei toimi optimaalisesti käytettävissä olevilla osastopaikoilla. Perusterveydenhuollon osastopaikkojen kysyntä ylittää näiltä osastoilta kotiutuvien ja edelleen jatkopalveluihin pääsevien määrän ruuhkauttaen sekä päivystysaluetta että erityispalveluihin pääsyä.

2.11.3. Toiminnan painopistealueet

Osastopalveluiden painopistealueet ja perustehtävät ovat akuutin terveysongelman ratkaisu ja/tai pitkäaikaissairauden tasapainottuminen niin, että potilas pystyy odotettavissa olevan toimintakykynsä mukaisesti mahdollisimman omatoimiseen ja osallistuvaan arkeen. Näiden lisäksi osastopalvelut vastaavat perus- ja vaativan tason osastokuntoutuksesta sekä elämän loppuvaiheen hyvästä A- ja B- tason ympärivuorokautisesta palliatiivisesta hoidosta ja saattohoidosta. Palveluketjun sujuvuus on kiinteässä yhteydessä ikääntyneiden kotiin annettaviin, tuettuihin asumispalveluihin ja erityispalveluihin, joten toiminnan painopistealueena on näiden toimintojen yhteensovittaminen ja integraatio.

2.11.4. Tavoitteet/toimenpiteet

Osastopalveluissa toimintaedellytyksenä on asianmukaiset tilat, niihin tuotetut tukipalvelut sekä riittävä henkilöstö. Osastopalvelut sijaitsevat hoitoketjun keskellä ja sen tulee vastata päivystyksestä, avovastaanotolta ja erityispalveluista syntyvään jatkohoidon kysyntään.

Osastohoidolla turvataan hyvä perustason hoito integraatiossa ja luontaisessa yhteistyössä erikoissairaanhoidon kanssa.

Osastopalveluiden tavoitteena on, että potilaalle järjestyy osastopaikka viimeistään 2 vrk:n kuluessa esitetystä tarpeesta, ja että potilas kotiutuu heti sairaanhoidollisen tai kuntoutuksellisen osastohoidon tarpeen päättyessä. Potilaiden ohjauksessa yksiköistä toiseen käytetään UOMA-järjestelmää ja virka-aikana sijoittamista toteuttaa potilaskoordinaattori. Potilas kotiutuu heti sairaanhoidollisen osastohoidon tarpeen päättyessä. Potilaan toimintakyvyn palauttaminen on tärkeää ja siihen kiinnitetään erityistä huomiota hoitajakson aikana, jotta potilaat pystyvät kotiutumaan mahdollisimman nopeasti joko kotiin tai entisten palveluiden piiriin. Potilaan kuntoutuminen sairaalajakson jälkeen jatkuu kotiutuksen jälkeen kotona itsenäisesti, omaisten avulla, tuettuna tai tuetuissa asumispalveluissa.

Osastojen keskimääräinen hoitajakso lyhenee. Hoitajaksojen pituuteen vaikuttaa ikäänntyneiden osalta palvelutarpeen arviointi ja palveluihin pääsyn pitkä odotusaika. Potilaan toimintakyvyn palauttaminen on tärkeää ja siihen kiinnitetään erityistä huomiota osastohoidon aikana, jotta potilaat pystyvät kotiutumaan mahdollisimman nopeasti joko kotiin tai entisten palveluiden piiriin. Yhteistyötä tehdään aktiivisesti ikäänntyneiden palveluiden kanssa, jotta tuettuihin palveluihin siirtymisen odotusajat lyhenevät ja samalla potilaan osastojakso lyhenee. Osastopaikkoja käytetään vain terveydenhuollon tarpeeseen. Erityispalveluiden kanssa edistetään toimintojen integraatiota ja valmistaudutaan vuosille 2025–2026 yhteisosastoihin KYS:n tiloissa.

Palvelutarpeen arvioinnin tulee nopeutua ja osaston sairaansijat saada perustehtävän mukaiseen terveydenhuollon käyttöön. Tällä hetkellä keskisellä alueella n. 50 %, pohjoisella ja eteläisellä alueella n. 30 % osastojen paikkamäärästä on asumispalveluihin paikkaa odottavien käytössä.

Osastopalveluiden asiakkaat ovat pääasiassa ikäihmisiä, joten palveluketjun on oltava sujuvaa ja kiinteässä yhteydessä ikäänntyneiden kotiin annettaviin ja tuettuihin asumispalveluihin. Osastojen tavoitteena on korjata ja nopeuttaa käytäntöjä siten, että palvelunohjauksen arvio toteutuisi osastopotilaalle viimeistään 7 vrk:n kuluessa, kotiin annettavat tukipalvelut toteutuisivat 3 viikon kuluessa ja asumispalveluihin pääsy viimeistään 45 vuorokauden kuluessa.

Käyttösuunitelma 2024

Nykyisen osastopalveluverkoston ylläpito TA 2024 mukaisesti vaatii palveluverkoston tiivistämistä 2–3 yksiköllä.

2.11.5. Määrärahat ja tuloarviot

Talousarviossa on vähennetty määrärahoja määräaikaisten työntekijöiden palkkakustannuksista, hoitotarvikkeista, diagnostisista tutkimuspalveluista sekä In-house tuottajien tukipalveluiden ostoista. Talousarvion tulotavoitteen toteutuminen riippuu toteutuvasta toiminnasta. Toiminnan supistuminen henkilöstön saatavuuden mukaiseksi vähentää kokonaistulokertymää, johon vaikuttavat maksukattojen täyttymiset. Pitkäaikaishoitomaksuja joudutaan perimään täysimääräisesti, mikä osalla potilaista tarkoittaa toimeentuloturvan piiriin joutumista ja siten erillisiä päätöksiä maksujen kevennyksistä.

Osastopalveluiden talousarvion 2024 mukaiset sopeutukset ja käytettävissä tai rekrytoitavissa oleva henkilöstöresurssi aiheuttavat sen, että toimintoja on tarkasteltava kriittisesti mainituista näkökulmista ja samalla katsottava keskittämisen hyötyjä ja haittoja. Nykyisen palveluverkoston mukaisen toiminnan ylläpito vaatii kaikilla hyvinvointialueen osastoilla kolmen (3) kuukauden mittaisia sulkuja talousarvion 2024 raaissa pysymiseksi. Edellä mainitun syiden vuoksi osastopalveluissa on harkittava myös vaihtoehtoa, jossa palveluverkostoa tiivistetään kahden-kolmen (2–3) yksikön verran, mikä on taloudellisesti ja toiminnallisesti tarkoituksen mukaisempi toteutus-tapa.

Kevään 2024 aikana valmistuva ja aluevaltuustossa päätettävästä palvelujärjestelmän ja palveluverkon uudistuksesta R1 (Vastaanotto toiminnan, alueellisen erikoissairaanhoidon sekä aikuissosiaalityön uudistus) ja R2 (Osastohoidon, asumisen ja kotiin vietävien palveluiden uudistus) odotamme saavan myös osastohoitokokonaisuuteen lisäsopeutusmahdollisuuksia.

2.11.6. Henkilöstö

Organisaation johto ja esihenkilöt sitoutuvat valmentavan johtamisen viitekehyksen mukaisesti henkilöstön työkyvyn, työturvallisuuden ja työhyvinvoinnin vahvistamiseen. Henkilöstöresurssia kohdennetaan potilaiden hoidontarpeen mukaisesti huomioiden työyksiköiden haasteet, kuormitus ja työturvallisuus. Aktiivisen tuen toimintamallia hyödynnetään aktiivisesti sairauspoissaolojen alentamiseksi. Ammatillista osaamista vahvistetaan yhdessä asiantuntija- ja koulutusorganisaatioiden kanssa, kiinnitetään huomiota käytettävissä oleviin tietoteknisiin ratkaisuihin sekä edistetään monialaista ja moniammatillista yhteistyötä eri ammattiryhmien välillä. Osastopalvelut toimivat osana terveydenhuollon ammattihenkilöiden ja erikoistuvien lääkäreiden oppimisympäristöä, jolla vahvistetaan rekrytointia ja turvataan riittävä ja osaava henkilöstö alueella.

3. Erityispalvelut

3.1. Toimintaympäristön kuvaus

Erityispalvelut jakaantuvat palveluyksiköinä viiteen: ydinyksiköt, operatiivinen keskus, lääkinnällisten palveluiden keskus, mielenterveys ja hyvinvointi sekä akuutti. Ne tarjoavat eritasoista erikoissairaanhoidoa Pohjois-Savon hyvinvointialueelle, yliopistollisena sairaalana vaativaa erikoissairaanhoidoa koko yhteistyöalueelle, sekä valtakunnallisesti (esimerkiksi Kansallinen Neurokeskus).

Erityispalvelut tuottavat palveluita keskitetyissä palvelupisteissä Kuopion Yliopistollisen Sairaalan kampusalueella (Puijon Sairaalakokonaisuus, Julkulan Sairaala, Alavan Sairaala). KYS Kampusalueelle avautuu keväällä 2024 Lainesairaala, joka korvaa Julkulan Sairaalan Mielenterveyden palveluyksikön palvelupisteenä. Lisäksi erityispalveluja tuotetaan Varkauden ja Iisalmen Sairaaloissa.

3.1.1. Erityistason vuodeosastopalvelut

KYS Puijon sairaalassa on vuoden 2023 aikana otettu käyttöön Uuden Sydämen uudet tilat ja aloitettu ns. vanhan osan saneeraus. Tilasuunnittelussa on toiminnallisesti onnistuttu hyvin. Samalla on aloitettu yhteinen tila- ja toimintasuunnittelu peruspalveluiden vuodeosastotoimintojen johdon kanssa Harjulan Sairaalan vuodeosastotoimintojen sijoittamiseksi Uuden Sydämen tiloihin vanhan osan peruskorjauksen valmistuttua loppuvuodesta 2025. Tässä kokonaisuus muodostuu synkronissa palvelurakennemuutosten kanssa.

3.1.2. Leikkaustoiminta

Pääosa leikkaustoiminnasta toteutetaan KYS Puijon Sairaalassa, mutta päiväkirurgian osalta myös Varkauden ja Iisalmen sairaaloissa, mikäli se käytettävään anestesiamuodon osalta on mahdollista.

Leikkaustoiminnan kokonaisuudesta kevästä 2024 alkaen lisätään lyhytjälkihoitoista kirurgiaa, jolloin potilas pääsee kotihoitoon samana tai leikkauksen jälkeen seuraavan aamuna. Leikkaustoimintaa toteutetaan myös polikliinisissä yksiköissä esim. silmätaudeilla.

3.1.3. Ajanvarauspolikliininen toiminta

Kiireetöntä ajanvarauspolikliinistä toimintaa tuotetaan KYS Kampuksen sairaaloiden lisäksi Varkauden ja Iisalmen sairaaloissa. Potilaiden ensikäynnit, sekä hoidonporastuksen mukaiset kontrollikäynnit toteutetaan ajanvarauksella. Tavoitteena on lisätä etäpalveluita HVAn strategisen päätöksen mukaisesti.

3.1.4. Päivystyksellinen ja ympärivuorokautinen toiminta

Hyvinvointialueen järjestämisvastuulla oleva ensihoitopalvelu on osa sosiaali- ja terveydenhuollon päivystysjärjestelmää ja tuotetaan osana erityispalveluja palveluyksikkö Akuutista, jossa se on integroitu osaksi päivystysyksikköä, sosiaalipäivystystä, sekä hoitolaitosten välistä potilassiirtotoimintaa.

Pohjois- Savon HVA on yliopistollista sairaalaa ylläpitävä hyvinvointialue, jolla on lakisääteinen velvoite järjestää ympärivuorokautinen ensihoitolääkäripäivystys koko YTA alueelle. Tätä tehtävää varten palveluyksikkö Akuutti vastaa YTA ensihoitokeskuksen tehtävistä joihin ensihoitolääkäripäivystys kuuluu. Ensihoitolääkäripäivystyksen tuottaminen tapahtuu osana lääkärihelikopteriverkostoa Kuopion tukikohdasta, josta lentotoiminnan osalta vastaa Valtion erillistehtäväyhtiö FinnHEMS Oy.

KYS Puijon Sairaalassa ylläpidetään Terveydenhuoltolain mukaisesti ympärivuorokautista säädösten edellyttämää laajaa päivystysyksikköä. Varkaudessa ja lisämessä ylläpidetään ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystysyksikköä STM:n poikkeusluvalla, joka on voimassa 31.12.2025 saakka. Osana laajaa päivystysyksikköä toimii myös sosiaali- ja kriisipäivystys. Näistä tehtävistä vastaa palveluyksikkö Akuutti.

3.2. Lain aiheuttamat muutokset

Kansallinen sairaalaverkko- ja päivystysrakenteen arviointi on käynnistymässä ja ensimmäinen asiantuntijaselvitys aiheesta julkaistiin alkuvuodesta 2024. Selvityksen pohjalta käynnistyvä lainsäädäntömuutos vie aikansa, eikä tällä hetkellä ole vielä tiedossa millaisia säädösmuutoksia selvityksen pohjalta on luvassa. On mahdollista, että em. lainsäädäntö tulee tulevana vuosina vaikuttamaan Pohjois-Savon alueen terveydenhuollon päivystysrakenteeseen ja Itä-Suomen yhteistyöalueen terveydenhuollon työnjakoon.

Jo olemassa oleva lainsäädäntö sisältää laajasti säädöksiä potilaan oikeudesta saada tarvitsemaansa hoitoa sekä liittyen hoidon tarpeen arviointiin ja hoitoon pääsyyn. Tiukeneva talous haastaa erikoissairaanhoidon siltä osin, kuinka yhteensovitetään talouteen sopeutettava toiminta ja potilaan lakisääteisten palvelujen tuotanto riittävässä laajuudessa. Pohjois-Savon hyvinvointialue on Valviran valvonnassa erikoissairaanhoidon hoitoon pääsyn puutteiden osalta (hoitovelka), ja on todennäköistä, että kuluvana vuonna Valvira määrää PSHVA:n korjaamaan hoitojonotilanteensa. Tällä tulee olemaan merkittäviä talousvaikutuksia kuluja lisäävästi.

3.3. Toiminnan painopistealueet ja tavoitteet

Erikoissairaanhoidon palveluissa painopisteenä on laadukkaiden erikoissairaanhoidon palveluiden tuottaminen omalle hyvinvointialueelle sekä Itäiselle yhteistyöalueelle ja osin myös kansallisesti. Toiminnan muutoksen keskiössä tulevat olemaan vuodeosastotoiminnan keventäminen, leikkaustoiminnan kehittyminen entistä enemmän lyhytjälkihoitaiseksi sekä sairaalatoiminnan rinnalle tuleva liikkuvan sairaalan ja ensihoitopalvelun yhdessä tuottama kotiin vietyjen sairaalapalvelujen uudistaminen.

Henkilöstön osalta panostamme huippuosaamiseen, kehittämiseen ja työhyvinvointiin. Kannustamme tutkimuksen tekemiseen, luomme sille hyvät edellytykset ja pidämme huolta korkeatasoisesta opetuksesta myös veto- ja pitovoimatekijänä. Tavoitteemme on myös sopeuttaa perustoimintaamme vähenevän henkilöstön tilanteeseen.

3.3.1. Ydinyksiköt ja operatiivinen yksikkö

Tuotamme laadukkaita erikoissairaanhoidon diagnostisia- ja hoitopalveluita Pohjois-Savon hyvinvointialueelle sekä sen Yhteistoiminta-alueelle. Sote-uudistuksen mukaista seudullista erikoislääkäripalvelua jatketaan palveluverkkouudistuksen ja talousarvioraamin mukaisissa puitteissa.

Tavoite on tuottaa korkeatasoisia, vaikuttavia ja hinnaltaan kilpailukykyisiä palveluja Pohjois-Savon hyvinvointialueen ja yliopistollisen sairaalan YTA-alueen väestölle ja hoitopaikan valinnan vapautta käyttäville potilaille, keskittämisasetuksen ja hoitotakuun mukaisesti. Kehitämme lyhytahoitoprosesseja leikkaushoidossa, digihoitopolkuja sekä virtuaalivastaanottoa ja hoidon vaikuttavuutta. Koko hyvinvointialuetta tukevia digitaalisia alustoja tullaan käyttämään diagnostisten tutkimusten lausunnoissa ja konsultaatioissa.

3.3.2. Lääkinnälliset palvelut

Tuotamme laadukkaita erikoissairaanhoidon ja apteekin palveluita, ja jatkamme myös sote-uudistuksen mukaista seudullista erikoislääkäripalvelua talousarvioraamin mukaisissa puitteissa. Huomioimme väestön ikärakenteen ja kehityksen toiminnassamme. Kehitämme hoitoketjuja, prosesseja ja vaikuttavuutta painottaen diabeteksen, vajaaravitsemuksen ja palliativisen palveluiden kehittämiseen.

Tavoite on kehittää digitaalisia palveluita asiakasnäkökulma huomioiden, lisätä kilpailutusta, hyödyntää laaturekisterejä, pitää työturvallisuudesta ja työhyvinvoinnista, ennakoivasti huolta. Tavoitteena on edelleen pitäytyä hoitotakuussa.

3.3.3. Mielenterveys ja hyvinvointipalvelut

Tuotamme laadukkaita erikoissairaanhoidon nuorisopsykiatrisia, aikuispsykiatrisia sekä päihdepsykiatrisia palveluita Pohjois-Savon hyvinvointialueelle sekä yhteistointi-alueelle. Mielenterveyspalveluiden toiminnan kehittäminen henkilökunnan kouluttamisen ja yhtenäisten tutkimus - ja hoitolinjausten uudistamisella on tarpeellista palveluiden laadun varmistamiseksi. Omavalvontaa käytämme aktiivisesti kyetäksemme tunnistamaan kehittämistarpeet. Kevään 2024 aikana toteutuu Julkulan Sairaalan muutto KYS Kampus alueelle Lainesairaalaan.

Tavoitteena on kehittää mielenterveyspalveluja vastaamaan hoitotakuun mukaisesti potilaiden tarpeisiin. Potilaslähtöinen palvelujen kehittäminen on ensisijaista. Pyrimme panostamaan myös perustason mielenterveyspalvelujen tukemiseen konsultaatiopalveluja kehittämällä sekä ohjaamalla matalan kynnyksen palvelujen käyttöä perustasolla.

3.3.4. Akuutti

Tuotamme lakisääteiset terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ympärivuorokautiset päivystyspalvelut sekä ensihoitopalvelut koko Pohjois-Savon hyvinvointialueelle laadukkaasti ja lainsäädännön asettamien vaatimusten mukaisesti. Ensihoidon osalta lisäksi ensihoitolääkäripalvelut tuotetaan koko YTA-alueen laajuusena.

Tavoitteenamme on tuottaa asiakas- ja potilaslähtöisesti laadukkaita ja korkeatasoisia päivystys sekä ensihoitopalveluita Pohjois-Savon hyvinvointialueella ja YTA -alueella hyödyntäen palveluketjujen ja hoitoprosessien kehittämistä sekä uusien, kevyempien ja samalla kustannustehokkaampien toimintamallien kehittämistä poikkiallinnollisesti yli palveluyksikkö, toimilinja- ja toimialuerajojen.

Käyttösuunitelma 2024

3.4. Henkilöstö

Henkilöstön osalta panostamme huippuosaamiseen, kehittämiseen ja työhyvinvointiin. Kannustamme tutkimuksen tekemiseen, luomme sille hyvät edellytykset ja pidämme huolta korkeatasoisesta opetuksesta myös veto- ja pitovoimatekijänä. Tavoitteemme on myös sopeuttaa perustoimintaamme vähenevän henkilöstön tilanteeseen.

TA 2024 ERITYISPALVELUT

	Erityispalvelut yhteensä	
	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024
Henkilöstö		
Henkilöstön määrä	4 009	
vakainainen henkilöstö	2 782	
Teoreettinen työpanos HTV	4 258	
Palkattomat poissaolot HTV	622	
Sairauspoissaolopäivät	67 269	

3.5. Sopeutukset erityispalveluiden palvelualueella suhteessa tilinpäätökseen 2023

TA 2024 ERITYISPALVELUT

	Erityispalvelut yhteensä				
	Alkuperäinen TA 2023	Muutettu TA 2023	Tilinpäätös ennuste 2023	Talousarvio 2024	*) vertaistettu TA 2024
Toimintatuotot	126 190 071	120 806 917	122 256 102	130 800 000	130 800 000
Myyntituotot	105 481 843	99 616 374	98 365 960	108 208 648	108 208 648
Maksutuotot	18 506 860	16 142 495	17 801 591	17 896 812	17 896 812
Tuet ja avustukset	1 717 513	4 757 085	5 334 894	4 551 188	4 551 188
Muut toimintatuotot	483 855	290 963	753 657	143 352	143 352
Toimintakulut	-388 325 042	-416 153 660	-422 805 703	-415 059 770	-395 620 970
Henkilöstökulut	-215 086 773	-217 481 937	-218 346 672	-239 001 183	-215 110 383
Palvelujen ostot	-79 210 793	-104 535 898	-108 460 212	-85 724 849	-90 176 849
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-92 396 436	-92 245 378	-93 807 742	-88 168 575	-88 168 575
Avustukset	0	-151 470	-157 726	0	0
Muut toimintakulut	-1 631 040	-1 738 977	-2 033 351	-2 165 163	-2 165 163
TOIMINTAKATE	-262 134 971	-295 346 743	-300 549 601	-284 259 770	-264 820 970

Laskelma ei sisällä sisäisiä eriä

*) keskitetyt sijaiset yli 13 pv vähennetty 23,891 M€ ja ict lisätty 4,452 M€

Käyttösuunitelma 2024

Erityispalveluiden osalta talouden sopeutustarve toimintakulujen osalta on yhteensä noin 27 M€ (-6,3 %) verrattuna vuoden 2023 tilinpäätökseen. Sopeutuksen suuruusluokka on historiallisen suuri, tuskin koskaan on erikoissairaanhoidossa tavoiteltu toimintakuluissa tämän suuruusluokan vähennystä aiemman vuoden kuluihin nähden. Kululuokittain tarkasteltuna henkilöstömenoja pitäisi vähentää talousarvioraamiin nähden noin 3,3 M€, palvelujen ostoissa 17,8 M€, ja aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa 5,6 M€. Palvelujen ostojen osalta pääosa palveluista on sellaisia potilashoidon kuluja, joihin erityispalvelujen tuotannossa voidaan vaikuttaa hyvin vähän (mm. HUS ostot, kuten elinsiirrot, lasten avosydänleikkaukset, ym. valtakunnallisesti keskitetyt hoidot). Sen sijaan omaa tuotantoa täydentävää ostopalvelua pyritään muuttamaan omaksi, edullisemmaksi tuotannoksi mahdollisimman paljon (on jo muutettu v. 2023 alusta lähtien). Tarvikekuluja vähennetään mm. YTA-tasoisella hankintayhteistyöllä, jolloin suurina volyyymeinä saavutetaan hankinnassa merkittäviä säästöjä.

Toimintatuotoille on asetettu kunnianhimoinen kasvutavoite (+10 M€) vuoden 2024 talousarviossa. Tämä edellyttää ulko-HVA myynnin merkittävää kasvua. Potentiaalia tähän on, mutta toisaalta annettu, erittäin tiukka kuluraami huomioiden tämän kasvupotentiaalin toteutuminen on erittäin vaikeaa.

Palveluysikkökohtainen sopeuttamissuunnitelma kuvataan alla. Yleisellä tasolla voidaan todeta, että raamiin pääseminen vuonna 2024 on erittäin haasteellista, ja suunnitellut talouden sopeuttamistoimenpiteet toimeenpantuna johtavat merkittäviin supistuksiin palvelutuotannossa. Supistusten seurauksena hoitojonojen kasvulta ei voisi välttyä, ja potilaiden tutkimuksissa ja hoidoissa ilmenisi viiveitä.

Alla kuvatun, palveluysikkökohtaisen talouden sopeutussuunnitelman lisäksi merkittävää talouden ja kustannustehokkuuden sopeutusvaikutusta on asetettu palvelurakenteen uudistamishankkeelle, joka on käynnistynyt vuonna 2023. Palvelurakenneuudistus etenee ensimmäisten vaiheiden osalta poliittiseen päätöksentekoon kesään 2024 mennessä. Palvelurakenneuudistuksella pyritään mm. parantamaan terveydenhuollon palvelujärjestelmän kustannustehokkuutta ja siten hillitsemään kustannusten kasvua. Näiden vaikutukset tulevat näkymään täysimääräisesti lähivuosien aikana. Tässä vaiheessa on vaikea arvioida, kuinka suuri vaikutus näillä palvelurakenteen uudistamishankkeilla on vuoden 2024 kulurakenteeseen.

Mikäli esitetyillä sopeuttamisilla ja palvelurakenneuudistuksella ei talouden tasapainoa 2024 saavuteta, tullaan esittämään muutoksia käyttösuunnitelmaan ja lisäsopeutuksia vuoden 2024 aikana.

3.6. Palveluyksiköiden käyttösuunnitelmat

3.6.1. Ydinyksiköt (Sydänkeskus, Neurokeskus, Kuvantamiskeskus, Tukielinkirurgia, Kuntoutus)

Ydinyksiköiden ulkoinen menoraami vuodelle 2024 on 124,2 M€. Sopeuttamistarve verrattuna tilinpäätökseen 2023 on 3,2 M€.

Sopeuttamisen kohdentumiset:

Henkilöstökulut	680 000 €
Palvelujen ostot	1 890 000 €
Aineet ja tarvikkeet	590 000 €

Lakisääteiset palvelut on turvattava, joten taloutta pyritään sopeuttamaan säästö- ym. palkattomilla henkilöstön vapailla, seudullisten erikoislääkäripalveluiden vähentämällä sydänkeskuksen, neurokeskuksen ja kuvantamiskeskuksen osalta, lääkärisijaisten käytön vähentämällä, tarvikkeiden käytön säätelyllä ja kilpailutuksin, kuntoutuksen sekä jononpurkuleikkausten ostopalvelujen vähentämällä ja laboratorio- kustannuksia karsimalla. Kuvantamisen ostopalvelua vähennetään ja ensisijaisesti korvataan lisäämällä radiologian erikoislääkäreitä ja toissijaisesti korvaamalla ostopalvelut poikkeuksellisella ylityöllä. Kokonaissäästö näillä järjestelyillä on 0,5 M€/vuosi.

Kuntoutus sai talouden sopeutettua menoraamin mukaiseksi. Lakisääteisten apuvälineiden arviointi- ja luovuttamiskäytäntöä HVAlla voidaan yhdenmukaistaa ja hintoihin voidaan vaikuttaa kilpailutuksin. Lisäsopeutus vaatisi myös fysioterapeuttien iltatyön lopettamista, mikä puolestaan heijastuisi vaikeassa hoitotakuutilanteessa olevan ortopedian leikkaustoimintaan heikentävästi. Kuntoutuksen päiväosaston lakkauttaminen puolestaan jättäisi kroonisista kivuista ja laajoista toiminnallisista oireista kärsivät potilaat peruspalveluiden vastuulle.

Menoraami ei mahdollista tekonivelkirurgian jononpurkua palvelujen ostoilla. Palveluseteliä käytetään menoraamin ja lautakunnan aikaisemman päätöksen mukaisesti.

Vaikutukset potilaisiin

- Palvelut keskittyy esim Sydänkeskus, Tukielinkirurgia
- Hoitotakuussa ei pysytä (Neurokeskus/Tukielinkirurgia)
- Potilaiden pääsy tutkimuksiin vaikeutuu/hidastuu (esim Kuvantamiskeskus)

Vaikutukset henkilöstöön

- Veto- ja pitovoima heikkenee

Käyttösuunitelma 2024

- Työkuorma kasvaa

Riskit

- Hoitopalvelujen myyntitavoite ei toteudu
- Hoitotakuun alainen jonotus kasvaa
- Yliopistosairaalan koulutus kärsii

3.6.2. Operatiivinen keskus (Kirurgia, Aistinelinsairaudet, Naistenkeskus, Anestesia ja tehohoito)

Operatiivisen keskuksen ulkoinen menoraami vuodelle 2024 on 81,4 M€. Sopeuttamistarve verrattuna tilinpäätökseen 2023 on 7,4 M€.

Operatiivinen keskus vastaa yhteistyöalueen vaativasta syöpäkirurgiasta (Gastrokirurgia, Plastiikkakirurgia, Korva-, nenä- ja kurkkutaudit ja Naistentaudit), silmän takaosa- ja karsastuskirurgiasta, vaativasta korvakirurgiasta (mm. sisäkorvaistuteleikkaukset). Valtakunnalliset vastuualueet ovat brachyhoidot (Naistentaudit) ja sarveiskalvon siirrot (Silmätaudit). Hoitohenkilökunnan vajeen vuoksi operatiivisen keskuksen toimintaa on jouduttu supistamaan, jonka vuoksi ulkoista myyntiä ei voitu lisätä (Silmätaudit, KNK-taudit, Gastrokirurgia, Synnytykset). Päinvastoin potilaita on ohjattu myös muihin hyvinvointialueisiin hoitoon (Silmätaudit, Gastrokirurgia ja Synnytykset), mikä on johtanut osaltaan palvelujen ostopalveluiden kasvuun. Operatiivisessa keskuksessa oleellista on palauttaa leikkaustoiminta riittävälle ja asianmukaiselle tasolle, joka vastaa yhteistyöalueen tarvetta ja hoidon porrastuksen ohjeistusta.

Asianmukaisella leikkaustoiminnan suunnittelulla voidaan toimintaa tehostaa 20-25 %, joka vähentää ostopalvelun tarvetta ja kasvattaa ulkoista myyntiä. Ulkoisen myynnin osalta kasvupotentiaali on hyvin varovaisen arvion mukaan 10–15 % (1,8–2,7 M€).

Sopeuttamisen kohdentumiset:

Henkilöstökulut	1 200 000 €
Palvelujen ostot	2 400 000 €
Aineet ja tarvikkeet	1 250 000 €

Annettu menoraami ei mahdollista nykytasoisia palveluita, ja jatkossa tullaan vaatimaan tarkkaa suunnittelua sekä muutosta palvelukokonaisuuksien uudistamiseksi, jotta kaikki lain veloitteet huomioiden muutos voidaan toteuttaa.

Henkilöstösäästöt kohdentuvat vähenevään seudulliseen erikoislääkäripalveluun, vapaaehtoiseen lääkäreiden säästövapaisiin sekä eläköityvän viran täyttämättä

Käyttösuunitelma 2024

jättämiseen. Vähenevän lääkäriresurssin osalta tullaan erikoisaloittain kohdentamaan työpanos toiminnallisesti ja hoidon kannalta välttämättömiin tehtäviin. Tarkastelussa huomioidaan talouden kokonaisuus hyvinvointialueelle kuuluvien kustannusten osalta. Polikliininen työpanos tulee vähenemään ja seudullisia erikoislääkäripalveluita siirretään konsultatiiviseksi etätyöskentelyksi.

Palveluiden ostoissa sopeuttaminen kohdentuu laboratoriopalveluiden ostoon ja välillisesti silmän sisäisten injektio lääkkeiden annosteluun (kustannussäästö 750 000 €) sekä jatkossa anestesia lääkkeiden yhteistyöalueen kilpailutuksen kautta saataviin säästöihin.

Leikkaustoiminnan tehostaminen vähentää ostopalvelujen tarvetta ja lisää ulkoista myyntiä. YTA tasoinen tarvikekilpailutus voi tuoda jatkossa merkittävän tarvikkeiden ja laitteiden hankintaan liittyviä säästöjä, kuten esimerkiksi toimenpide- ja leikkauskäsineiden YTA kilpailutus ja sisäkorvaistuteiden valtakunnallinen kilpailutus.

Osassa säästötoimenpiteitä kustannusvaikutus tulee vasta tulevina vuosina.

Talusraami ei mahdollista hoitotakuun alaista jononpurkua ostopalveluina tai lisätyönä.

Vaikutukset potilaisiin

- Alueellisten erl-palveluiden saatavuuden heikkeneminen
- Polikliinisen hoitoon pääsyn heikkeneminen
- Hoitojonojen piteneminen

Vaikutukset henkilöstöön

- Iisalmen ja Varkauden sairaaloiden erikoislääkärivakanssien houkuttelevuus pienenee.
- Seutupalvelun vähentäminen voi vähentää pitovoimaa

Riskit

- Rekrytointi ei onnistu: ostopalveluista luopuminen ei onnistu.
- Etäkonsultaatioilla ei voida riittävästi korvata vähentyntä alueellista erikoislääkäripalvelua: hoitoon pääsyn heikkeneminen

3.6.3. Lääkinnälliset palvelut (Medisiininen keskus, Lasten ja Nuorten Keskus, Syöpäkeskus, Hyvinvointialueen Apteekki)

Lääkinnällisten palveluiden ulkoinen menoraami vuodelle 2024 on 113,8 M€. Sopeuttamistarve verrattuna tilinpäätökseen 2023 on 9,1 M€.

Käyttösuunitelma 2024

Sopeuttamisen kohdentumiset:

Henkilöstökulut	600 000 €
Palvelujen ostot	2 500 000 €
Aineet ja tarvikkeet	1 300 000 €

Talousarvioon jouduttiin tekemään realistisuuden näkökannalta haastavia leikkauksia, sopeuttamistarpeen ollessa noin 9,1 M€. Taloutta pyritään saamaan tasapainoon lääkkeiden ja laboratorionäytteiden kilpailutuksella, säästö- ym. palkattomilla henkilöstön vapailla, keskittämällä lääkkeenvalmistus KYSiin, karsimalla laboratorioskustannuksia, kilpailuttamalla tarvikkeita hyvinvointialueen/YTA alueen kokoisena. Taloutta saadaan tasapainoon myös lisäämällä digitaalisia palveluja. Myös kliinisten lääketutkimusten lisääminen tuo säästöjä vähentämällä kalliiden lääkkeiden ostoja. Mikäli menoraamissa ei pysytä, joudutaan lisäksi vähentämään seudullisia erikoislääkäripalveluita.

Vaikutukset potilaisiin

- Potilaiden hyvä hoito ja hoitotakuussa pysyminen toteutuu sopeuttamisista huolimatta (tavoite), mutta erikoislääkäripalvelujen keskittyessä potilaiden asiointimatkat pitenevät. Helppo konsultaatiomahdollisuus peruspalveluiden ammattilaiselta erikoissairaanhoidon ammattilaiselle turvataan ja yhteyksiä kehitetään.

Vaikutukset henkilöstöön

- Henkilöstön osaamisesta ja työhyvinvoinnista huolehditaan. Sopeuttamiset vaikeuttavat henkilöstön käyttöä, mikä voi johtaa lisääntyvään riskiin erikoissairaanhoidon henkilöstön saatavuudesta. Sopeuttaminen uhkaa myös erikoistumiskoulutusta yliopistosairaalassa, sillä koulutus uudistus vaatii entistä aktiivisempaa otetta erikoistuvien lääkäreiden perehdyttämiseen, koulutukseen ja sen seurantaan, arviointiin ja raportointiin. Myös tutkimuksen asema voi entisestään heikentyä, koska korvaavaa henkilöstöä ei ole saatavilla tutkijakausille. Sopeuttaminen heikentää yliopistosairaalan asemaa vetovoimaisena yksikkönä.

Riskit

- Erikoissairaanhoidon henkilöstön saatavuus vähentyy. Riskinä on myös hoitotakuu tilanteen heikentyminen. KYSin asema koulutussairaalana ja yliopistosairaalana heikentyy, kun toiminnan laatua ei turvata ja tutkimustyön tekemiseen ei ole mahdollisuuksia alimitoitettun henkilöstöbudjetin ja alimitoitettun virkarakenteen vuoksi.
-

Käyttösuunitelma 2024

3.6.4. Mielenterveyden palveluyksikkö (Aikuispsykiatrian osastohoito, Aikuispsykiatrian avohoito, Nuorisopsykiatria, Terveyssoseaalityö)

Mielenterveyden palveluyksikön ulkoinen menoraami vuodelle 2024 on 53,8 M€. Sopeuttamistarve verrattuna tilinpäätökseen 2023 on 3,9 M€.

Sopeuttamisen kohdentumiset:

Palvelujen ostot 3 500 000 €

Talousarvio 2024 raami edellyttää noin 3,9 M€ sopeuttamista tilinpäätökseen 2023 verrattuna. Tämä tuottaa tarpeen sopeuttaa toimintoja kustannussäästöihin pyrkien. Henkilöstöpulasta johtuva henkilöstökulujen säästö on noin 3,5 M€ ja osa näistä kuuluu siirtynyt ostopalveluihin, joissa sopeutustarve on noin 7,3 M€. Ostopalveluiden sopeuttamisena vähennetään viiden ostopalvelulääkärin ostot, vähennetään ei lakisääteisiä kuntoutuspalveluita, vähennetään laboratoriopalveluiden käyttöä. Niuvanniemen ja Vanhan Vaasan palvelunostoa vähennetään, mikäli saadaan järjestettyä osastohoitoratkaisu osalle näiden yksiköiden potilaita. Päihdepalvelusäätiön ostot vähennetään ja otetaan omaksi toiminnaksi. Myös muut oman toiminnan ulkopuolelta ostetut mielenterveys- ja päihdepotilaiden tutkimus- ja kuntoutuspalvelut sopeutetaan omaa toimintaa lisäämällä.

Terveyssoseaalityön sijoittuminen HVAlla päätetään kevään 2024 aikana.

Vaikutukset potilaisiin

- Hoitojonot voivat pidentyä, mm. jonot neuropsykologisiin valmennuksiin ja psykoterapioihin voivat kasvaa. Erikoislääkärin aikojen saaminen voi vaikeutua, joskin voi olla, että sotekeskuksissa yleislääkärin aika voi järjestyä nopeasti. Hoitotakuun ylityksiä voi seurata. Potilaiden hoidot voivat vaarantua, jos lääkehoitojen tehostaminen ja seuranta kärsii.

Vaikutukset henkilöstöön

- Henkilöstön kouluttaminen palvelutuotannon monipuolisuuden turvaamiseksi: nepsy-valmennukset, lyhytterapia/psykoterapia -koulutukset, vaikeahoitoisten potilaiden hoidon koulutukset.
- Henkilöstön sopeutuminen muutokseen on turvattava hyvällä ja henkilöstöä osallistavalla suunnittelulla ja työn kehittämällä.
- Henkilöstön työtyytyväisyys voi vaarantua.

Riskit

- Sopeutukset riskinä voi olla henkilöstön kuormittuminen muutoksissa ja henkilöstön menettäminen.

3.6.5. Akuutti (Päivystys, Ensihoitopalvelut)

Akuutin palveluyksikön ulkoinen menoraami vuodelle 2024 on 40,6 M€. Sopeuttamistarve verrattuna tilinpäätökseen 2023 on 3 M€

Sopeuttamisen kohdentumiset:

Henkilöstökulut	400 000 €
Palvelujen ostot	1 000 000 €
Aineet ja tarvikkeet	700 000 €

Palveluyksikkö akuutin toimintakulujen osalta sopeuttamistarve suhteessa vuoden - 2024 raamiin on yhteensä noin 3 M€. Akuutin palvelutuotanto on suurelta osin lakisääteistä palvelua, minkä supistaminen ei ole mahdollista. Kestävälle pohjalle rakentuvan vastuullisen taloussuunnittelun toteuttaminen yksin palveluyksikön sisäisin leikkauksin ei ole mahdollista, vaan se edellyttää toimialat ylittävää yhteistä palvelukonaisuuksien tarkastelua ja uudelleen suunnittelua realistisen siirtymäajan puitteissa. Pitkittyneet häiriötilat palveluketjujen toiminnassa ovat aiheuttaneet päivystyspalveluiden kroonistunutta kuormittumista. Erityisesti peruspalveluiden palveluntuotannon ongelmat ovat johtaneet epätarkoituksen mukaisesti potilaiden ylivuotoon päivystyspalveluiden piiriin ja vastaavasti ikääntyneiden palveluissa, että osastopalveluissa ilmenevät henkilöstöhaasteet ovat merkittävästi vaikeuttaneet potilaiden jatkohoitoon siirtymistä ja siten ajoittain jopa moninkertaistanut päivystyspotilaiden läpimenoaikoja. Ilmiöstä johtuen, tyypillisesti osastohoitoa kalliimmasta päivystyksellisestä hoidosta aiheutuvien kustannusten kasvua on ollut mahdotonta hallita.

Kasvava kustannuskehitys on mahdollista katkaista kehittämällä potilaiden kotiutumisprosesseja sekä jatkohoitomahdollisuuksia yli palveluyksikkö- ja toimilinjaraajojen. Henkilöstömenoja vähennetään muuttamalla osa ensihoitoyksiköistä yhden hengen ensihoitoyksiköiksi. Palvelujen ostoja vähennetään ottamalla puhelinpalvelu 116117 omaksi toiminnaksi, optimoimalla laboratoriokustannusten käyttöä ja karsimalla ensihoidon siirtokuljetuksen menoja. Myös tarvikekuluissa säästetään. Rakenteellisena uudistuksena supistetaan akuuttiosaston paikkamäärää ja integroidaan se osaksi päivystysosastoa.

Henkilöstön riittävyys erityisesti osaamisen näkökulmasta on osoittautunut suureksi haasteeksi varsinkin päivystyspalveluiden osalta. Tästä johtuen ylitiöiden ja erilaisten hälytysrahojen käyttöä on jouduttu hyödyntämään ennakoitua enemmän, mikä on johtanut henkilöstökulujen ylittymiseen. Työn houkuttelevuuden lisäämiseksi kehitteillä on mm. uraporrasmallin mukaisen palkkarakenteen kehittäminen päivystykseen, mutta sillä tavoiteltavat kustannusvaikutukset ovat arvioitavissa vasta vuosien aikajänteellä.

Käyttösuunitelma 2024

Vaikutukset potilaisiin

- Ensihoitopalvelu saatavuus paranee alue-ensihoitaja muutoksen, tilannekeskuspäivystyksen ja tarkemman hoidon tarpeen arvion myötä, mutta kuljetusvalmius kokonaisuudessaan alenee
- Päivystyspuhelinpalvelun ottaminen omaksi toiminnaksi ja liittäminen osaksi muuta puhelimitse tehtävää puhelinpalvelua vähentäisi asiakkaiden ottamien puhelinkontaktien määrää jopa kymmenillä prosenteilla
- Osastotoiminnassa suunniteltujen muutosten ja uuden toiminnan myötä henkilöstön osaaminen ja osaston resurssit voidaan kohdentaa nykyistä tehokkaammin potilaiden hyödyksi, kun palveluvalikoima laajenee.

Vaikutukset henkilöstöön

- Pelastustoimen ja akuutin ensihoitohenkilöstön yhdistymisessä tavoitellaan integraation myötä tuomaan molempien tuottajien hyviksi koetut toimintamallit. Uuden maantieteellisiin toiminta-alueisiin perustuvan palvelumallin myötä henkilöstön ja ensihoitoyksiköiden liikkuvuutta pystytään lisäämään.
- Alue-ensihoidon sekä sote- tilanne- ja koordinaatiokeskuksen toiminnan laajentamisen sekä liikkuvan sairaalan palveluiden kehittämisen myötä henkilöstölle voidaan luoda uudenlaisia työtehtäviä ja työntekijöillä on mahdollisuus kohdentaa osaamistaan nykyistä monimuotoisempien työnkuvien kautta aiempaa paremmin. Ajojärjestelijäkokeilussa tunnistettiin mahdollisuus tarjota uuden tehtävänkuvamäärittelyn myötä työtä osatyökykyiselle työntekijälle
- Akuuttiosaston toiminnan muutoksen myötä henkilöstöstä osa siirtyy työskentelemään päivystyksen seurantayksikköön

Riskit

- Akuuttiosaston toiminnan muuttuessa työntekijöiden toimenkuvissa tapahtuvat muutokset voivat aiheuttaa joiltain osin henkilöstön sitoutumisen heikkenemistä. Akuuttiosaston toiminnan uudelleen käynnistäminen itsenäisenä toimintana olisi erittäin haasteellista.
-